

Justitsministeriet
Politi- og Strafferetsafdelingen
Strafferetskontoret
Slotholmsgade 10
1216 København K

RIGSADVOKATEN
FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON: 7268 9000
FAX: 7268 9004
E-MAIL: RIGSADVOKATEN@ANKL.DK
www.anklagemyndigheden.dk

DATO 2. marts 2020

JOURNAL NR.
RA-2020-3200513-4

SAGSBEHANDLER: JMA/

Justitsministeriet har ved e-mail af 16. januar 2020 anmodet Rigsadvokaten om at redegøre for relevante straffebestemmelser, eventuelle retningslinjer for strafpåstande og det i praksis udmålte straffniveau i sager, hvor der affyres fyrværkeri mod

- personer,
- politi, beredskabsfolk mv. og
- politiets, beredskabets materiel.

Justitsministeriet har endvidere anmodet om at få oplyst, om der i de konkrete sager sker varetægtsfængsling.

Endelig har Justitsministeriet anmodet om en redegørelse for sammenlignelige overtrædelser i forhold til det udmålte straffniveau.

Rigsadvokaten kan i den anledning oplyse følgende:

1. Sager, hvor personer forsætligt beskydes med fyrværkeri, vil efter omstændighederne kunne straffes efter straffelovens § 252 om forsætlig fareforvoldelse eller efter straffelovens § 245 om grov vold. Såfremt der er tale om personer, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, der beskydes under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, vil forholdet efter omstændighederne kunne straffes efter straffelovens § 119, stk. 1, om vold mv. mod offentligt ansatte. Sager, hvor der affyres fyrværkeri mod politiets/beredskabets materiel, vil efter

omstændighederne kunne straffes efter straffelovens § 291, stk. 1, om hærværk eller § 291, stk. 2, om groft hærværk.

Hvilken bestemmelse forholdet henføres under vil afhænge af sagens konkrete omstændigheder.

Strafferammen i straffelovens § 252, stk. 1, og § 119, stk. 1, er 8 år. Strafferammen i straffelovens § 245 er 6 år. Strafferammen i straffelovens § 291, stk. 1, er bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. For groft hærværk efter straffelovens § 291, stk. 2, kan straffen stige til fængsel i 6 år.

2.1. Fastsættelse af straffen i sager om overtrædelse af straffelovens § 252, stk. 1, § 245, § 119, stk. 1, og § 291 sker ligesom i andre straffesager i overensstemmelse med almindelige strafudmålingsprincipper. Efter straffelovens § 80 skal der således ved straffens fastsættelse lægges vægt på lovovertrædelsens grovhed og på oplysninger om gerningsmanden. Herudover skal der ved straffens fastsættelse blandt andet lægges vægt på de skærpene og formildende omstændigheder, som er angivet i straffelovens §§ 81-82, herunder at gerningsmanden tidligere er straffet af betydning for sagen, eller at gerningsmanden ikke var fyldt 18 år, da gerningen blev udført.

Rigsadvokaten har i Rigsadvokatmeddelelsen fastsat retningslinjer for straffastsættelsen for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, og § 291. Samtidig er strafniveauet i sager om grov vold efter straffelovens § 245 kort berørt.

2.2. Det fremgår af Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om chikane, trusler og vold mod offentligt ansatte mv., at anklagemyndigheden i sager om trusler om vold mod offentligt ansatte mv., jf. straffelovens § 119, stk. 1, som udgangspunkt skal nedlægge påstand om ubetinget fængsel. Det gælder i hvert fald i sager vedrørende offentligt ansatte, der efter karakteren af deres arbejde er særligt udsat for i det daglige at blive mødt med aggressiv adfærd fra borgernes side. Anklagemyndigheden skal kun undtagelsesvis og kun efter en nøje individuel vurdering nedlægge påstand om betinget dom, herunder med vilkår om samfundstjeneste.

Ved fastsættelse af straffen for trussel om vold efter § 119, stk. 1, skal der lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet, jf. straffelovens § 119, stk. 3, der blev indført ved lov nr. 82 af 30. januar 2019 (L 94 af 14. november 2018). Bestemmelsen trådte i kraft den 1. februar 2019.

Det fremgår af forarbejderne til § 119, stk. 3, at formålet med bestemmelsen er at hæve straffen med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der hidtil har været fastsat af domstolene, idet det forudsættes, at der ved fastsættelse af straffen for trussel om vold efter § 119, stk. 1, skal lægges vægt på den betydning, som lovovertrædelsen kan have for den pågældendes udførelse af tjenesten eller hvervet.

Anklagemyndigheden skal derfor i sager om trusler om vold mod offentligt ansatte mv. som udgangspunkt nedlægge påstand om ubetinget fængsel i mindst 30 dage, hvis tiltalte er ustraffet.

Anklagemyndigheden skal i sager om vold mod offentligt ansatte mv., jf. straffelovens § 119, stk. 1, hvor den pågældende er ustraffet, som udgangspunkt nedlægge påstand om ubetinget fængsel i mindst 30 dage, hvis der er tale om mindre alvorlig vold, og ubetinget fængsel i mindst 40-60 dage, hvis der er tale om en "ordinær" voldssag.

Hvis forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, jf. straffelovens § 119, stk. 1, 2. pkt., skal anklagemyndigheden som udgangspunkt nedlægge påstand om en forhøjelse af straffen med omkring en tredjedel i forhold til den frihedsstraf, der ville være blevet fastsat, inden denne strafskærpsregel trådte i kraft den 29. december 2016, jf. lov nr. 1728 (L 73 af 9. november 2016, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5).

2.3. I Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om straffeloven - Strafpåstanden i sager om overtrædelser af straffeloven, er der fastsat retningslinjer for anklagemyndighedens strafpåstand i sager om hærværk. Det følger bl.a. af retningslinjerne, at hærværk ikke bør straffes med bøde, hvis skadens størrelse overstiger 15.000 kr.

Ved skadestørrelser på mere end 15.000 kr. bør forholdet henføres under straffelovens § 291, stk. 2, og der bør som udgangspunkt nedlægges påstand om frihedsstraf, afhængig af eventuelle skærpene eller formildende omstændigheder, herunder arten og antallet af hærværksforhold. Ved vurderingen af, om der skal nedlægges påstand om frihedsstraf, må der også tages hensyn til gerningsmandens mulighed for at indse, at hærværket ville medføre skade i denne størrelsesorden.

Det skal ved fastsættelse af straffen efter § 291, stk. 1 og 2, indgå som en skærpene omstændighed, at forholdet er begået mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, jf. straffelovens § 291, stk. 4. Det er forudsat i forarbejderne til bestemmelsen (L 49 af 29. oktober 2009, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.2.2), at der som udgangspunkt sker en forhøjelse

af straffen med halvdelen i forhold til den frihedsstraf, der ville være blevet fastsat efter de hidtidige regler. I de tilfælde, hvor der i de omhandlede sager undtagelsesvis fastsættes en bødestraf (f.eks. fordi der er tale om en ustraffet gerningsmand, der begår hærværk for et mindre beløb), er det på tilsvarende vis forudsat i forarbejderne, at der som udgangspunkt sker en forhøjelse af bøden med det halve i forhold til det sædvanlige niveau. Bøden til en gerningsmand, der f.eks. begår hærværk for 10.000 kr., skal således som udgangspunkt forhøjes fra 5.000 til 7.500 kr.

Det er en skærpende omstændighed, hvis hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1 og 2, begås mod ting, der tilhører en af de i § 119 nævnte personer, når gerningen har baggrund i den forurettedes udførelse af offentlig tjeneste eller hverv, jf. straffelovens § 291, stk. 4, 2. pkt., der blev indført ved lov nr. 82 af 30. januar 2019 (L 94 af 14. november 2018). Strafskærpelsen trådte i kraft den 1. februar 2019.

For så vidt angår straffastsættelsen for overtrædelse af § 291, stk. 4, 2. pkt., er det i forarbejderne forudsat, at straffen i disse tilfælde forhøjes med en tredjedel i forhold til den straf, som ville være blevet idømt efter de hidtidige regler. Hvis der skal fastsættes en bødestraf (det vil typisk være i sager, hvor skadens størrelse ikke overstiger 15.000 kr.), skal der ligeledes ske en forhøjelse af bøden med en tredjedel i forhold til det sædvanlige niveau. Bøden til en gerningsmand, der f.eks. begår hærværk for 15.000 kr., skal således som udgangspunkt forhøjes fra 7.500 kr. til 10.000 kr.

2.4. I Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om vold (§§244-246), henvises til lov nr. 358 af 29. april 2018, hvor der blev indført en generel skærpelse af straffen i sager om grov vold efter straffelovens §§ 245-246. Det er med lovændringen forudsat, at straffen i voldssager efter straffelovens § 245, § 245 a og § 246 gennemgående forhøjes med en tredjedel i forhold til den straf, der efter hidtidig praksis ville blive fastsat af domstolene, jf. forarbejderne til loven (lovforslag nr. 142 af 7. februar 2018, de almindelige bemærkninger, pkt. 2.2).

Strafskærpelsen finder anvendelse på forhold begået efter lovens ikrafttræden den 1. maj 2018, jf. straffelovens § 3, stk. 1.

3. Hvorvidt personer, der er sigtet for forsætligt at have beskudt personer eller materiel med fyrværkeri, bliver varetægtsfængslet, afhænger af de konkrete omstændigheder i sagen og af, om de materielle betingelser for varetægtsfængsling i medfør af retsplejelovens § 762 er opfyldt.

4. Rigsadvokaten har til brug for besvarelsen anmodet politikredsene og de regionale statsadvokater om illustrative eksempler på domme, hvor der er affyret fyrværkeri mod personer, politi, beredskabsfolk og materiel. Rigsadvokaten har endvidere anmodet om en angivelse af, hvorvidt der i de konkrete sager er sket varetægtsfængsling.

De omhandlede domme samt relevant trykt praksis er refereret i vedhæftede bilag. I forhold til de utrykte domme er det angivet, om tiltalte har været varetægtsfængslet. I bilaget er relevante sammenlignelige domme ligeledes refereret.

Det bemærkes, at politikredsene og de regionale statsadvokater ikke har kunnet bidrage med domme, hvor der alene affyres fyrværkeri mod politiets eller beredskabets materiel, ligesom der ikke ses at foreligge trykt praksis herom.

De gennemgåede domme afspejler, at der er tale om sager af meget forskellig karakter og omfang. Den foreliggende retspraksis giver således ikke et klart billede af det generelle strafniveau i sager om affyring af fyrværkeri mod personer, politi mv. og materiel.

Gennemgangen viser dog, at strafudmålingen er nuanceret og sker efter en helt konkret vurdering af omstændigheder i sagen i overensstemmelse med de almindelige strafudmålingsprincipper, herunder bl.a. gerningsmandens forstraffe, gerningsmandens unge alder, forholdets karakter, omfang og grovhed og eventuelle skader.

Gennemgangen viser endvidere, at i sager, hvor personer beskydes med fyrværkeri, og hvor forholdet er henført under straffelovens § 252, er der udmålt fængselsstraffe mellem 10 og 60 dage. I hovedparten af disse domme er straffen gjort betinget, hvis gerningsmanden ikke tidligere er straffet eller er under 18 år. Gennemgangen afspejler endvidere, at eventuel personskade tillægges vægt i skærpende retning.

I sager, hvor der affyres fyrværkeri mod politi mv., hvor forholdet er henført under straffelovens § 119, stk. 1, og i visse tilfælde tillige straffelovens § 245, er der udmålt straffe mellem 10 dages betinget fængsel og 10 måneders ubetinget fængsel. I flere af disse sager er der tillige dømt for overtrædelse af straffelovens § 134 a om deltagelse i slagsmål eller anden grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, hvilket er tillagt vægt i skærpende retning ved straffastsættelsen.

Hovedparten af dommene følger udgangspunktet om, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 119 skal være ubetinget fængsel. I det omfang, der er sket en fravigelse i forhold til dette udgangspunkt, ses det at være konkret begrundet bl.a. i

gerningsmandens unge alder og i, at gerningsmanden ikke tidligere er straffet, jf. dom 14 og 16.

I to domme (dom 2 og 8) er forholdene på grund af de særlige omstændigheder i sagerne henført under henholdsvis straffelovens § 241 om uagtsomt manddrab og straffelovens § 181, stk. 1, jf. § 21 om forsøg på brandstiftelse.

For så vidt angår sammenlignelige domme, hvor der er kastet med flasker eller lignende mod personer, og hvor forholdene er henført under straffelovens § 245, gælder ligeledes, at strafudmålingen sker efter en helt konkret vurdering af omstændigheder i sagen i overensstemmelse med de almindelige strafudmålingsprincipper, herunder bl.a. gerningsmandens forstraffe, forholdets karakter, omfang og grovhed og eventuelle skader. De anførte domme giver således ikke et billede af det generelle strafniveau i disse sager.

For så vidt angår sammenlignelige domme, hvor politi mv. angribes med sten, flasker eller lignende, ses straffene at ligge på nogenlunde samme niveau som i sager, hvor der affyres fyrværkeri. Også her fastsættes straffen dog efter en helt konkret vurdering af omstændighederne i sagen, hvor bl.a. gerningsmandens eventuelle forstraffe, angrebets farlighed og den omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, indgår som en skærpende omstændighed.

Med venlig hilsen

Monica Lange
Vicestatsadvokat